

Изгарянето на отпадъци в България зад завесата

**Количества,
здраве
и технологии**

Първоначален обзор
юли 2024

Съдържание

Увод или защо изгаряне на отпадъци? _____	3 стр.
Предмет на доклада или какво търсим? _____	4 стр.
Количества _____	5 стр.
Инсталации за изгаряне на отпадъци в България - примери _____	10 стр.
Трудности при набавянето на информация _____	13 стр.
Генерирани вредности и специфики при изгаряне на RFD _____	14 стр.
Здравни ефекти _____	16 стр.
Заключения _____	18 стр.
Приложение 1: Кодове отпадъци, предмет на проучването _____	19 стр.
Приложение 2А: Оператори, които имат комплексно разрешително _____	20 стр.
Приложение 2Б: Оператори, които нямат комплексно разрешително _____	21 стр.
Приложение 3: Методика и източници _____	22 стр.

Увод или защо изгаряне на отпадъци?

Настоящото проучване е стъпка напред, част от дългогодишната работа на Екологично сдружение „За Земята“ по темата за изгаряне на отпадъци. През последните години този подход често се предлага като бързо решение на растящите количества битови отпадъци и намаляващото място в регионалните депа. Изгарянето се представя като „зелено решение“ и се използват термини като оползотворяване, обезвреждане, газификация и други. В действителност, изгарянето не решава проблемите с отпадъците, а създава редица здравни и екологични рискове и спира развитието на общинските системи за повече рециклиране и компостиране.

Друга съществена причина, която ни подтикна да работим целенасочено в тази посока е желанието ни да вдигнем завесата и осветлим въпроса относно **количествата изгорени отпадъци, използваните технологии и ефектите, които тези процеси нанасят на здравето на хората и околната среда. На първо място, липсва единна, сравнима и разбираема информация относно количествата изгорени отпадъци на територията на България.** Тя се намира в различни доклади и разрешителни на компании,

извършващи тази дейност или трябва да бъде поискана по Закона за достъп до обществена информация, което отнема време и експертна работа. **Гражданите, също така, не са наясно със здравните ефекти и рискове за околната среда от използването на различни технологии за изгаряне, като подробен доклад, разглеждащ тези теми, ще бъде публикуван през есента на 2024г.** Не се обсъжда и причината за все по-големият натиск за увеличаване на капацитетите за изгаряне.

Вместо това, съществуват напълно изпитани и добре документирани примери за работещи подходи на местните власти от Европа и целия свят, които постигат отлични резултати с устойчивото си управление на отпадъците, без да прибегват към тяхното изгаряне. Пътят към кръговата икономика оставя изгарянето в миналото и се основава на оптимизирано разделно събиране при източника и максимално материално оползотворяване на рециклируемите материали и биоотпадъците. За разлика от изгарянето, тези подходи са по-резултатни, по-евтини, по-адаптивни, безрискови и безопасни за човешкото здраве и околната среда.

Предмет на доклада или какво търсим?

Този доклад цели да представи обобщена и разбираема информация относно изгарянето на широко разпространени отпадъци, което носи риск за човешкото здраве и околната среда. По-конкретно, проучването се фокусира върху събиране и обобщаване на информацията относно количествата и видовете изгорени отпадъци през 2022 г., изследва здравните ефекти и различните технологии, които се използват. Предмет на проучването са отпадъци от пластмаси, текстил, използвани автомобилни гуми и „RDF“ или Refuse Derived Fuel. Проучването представя информацията относно вида и количествата отпадъци, за които през периода 2021 - 2023 г. са подготвени инвестиционни предложения.

Докладът също прави консервативни изчисления на общото количество битови отпадъци, разрешени за изгаряне на територията на Р България, спрямо общото количество генерирани отпадъци по последните налични данни за 2021 г. и спрямо поставените цели на Европейския съюз за управление на отпадъците.

Количества

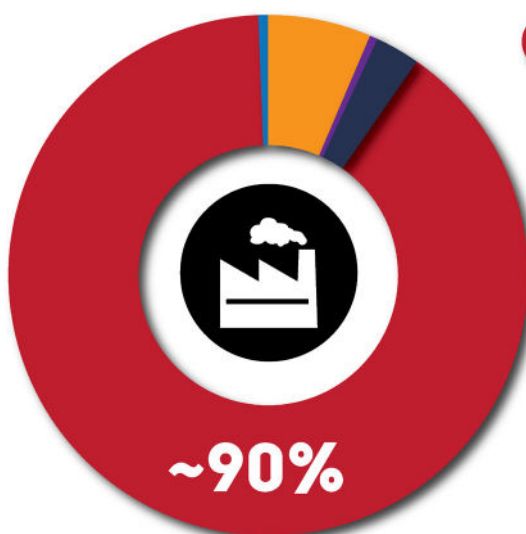
Докладът съпоставя количествата отпадъци, изгорени на територията на Република България през 2022 г. (Схема 1), общото количество отпадъци, разрешено за изгаряне към датата на доклада (Схема 2) и количествата отпадъци, за чието изгаряне е подадено инвестиционно предложение през периода 2021 г. - 2023 г. (Схема 3).

Фигура 1 представя количествата отпадъци, изгорени през 2022 г., разделени по посочените категории. Пълният списък на кодовете отпадъци, разгледани в доклада, е представен в Приложение 1. Значителна част от отпадъците, образувани от домакинствата и индустрията, са подведени под тези кодове. Наред с това, има инвестиционен интерес от изгарянето на тези отпадъци с цел генериране на енергия или за да се предотврати депониране. Изгарянето им, обаче, носи рискове от негативно въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Проучването показва, че към 31 май 2024 г. са издадени и влезли в сила комплексни разрешителни за изгаряне на отпадъците по Приложение 1 в **общо количество от 1 735 583.5 тона на година (разрешен капацитет)**. За сравнение, през 2022 г. на територията на Р България са генерирани общо 3 157 000 тона отпадъци от домакинствата. Това представлява 54% от общо генерираните през 2022 г. отпадъци от домакинствата¹. Това представлява над половината от общо генерираните през 2022 г. отпадъци като няма публична информация какъв процент от изгорените отпадъци идва от домакинствата и какъв - от индустрията. Доколкото в голяма степен отпадъците, предмет на това изследване, идват от бита, „За Земята“ счита сравнението на общото количество генериран битов отпадък за България и разрешенния капацитет за релевантно.

¹ Национален статистически институт, Битови отпадъци общо за страната 2022 г.

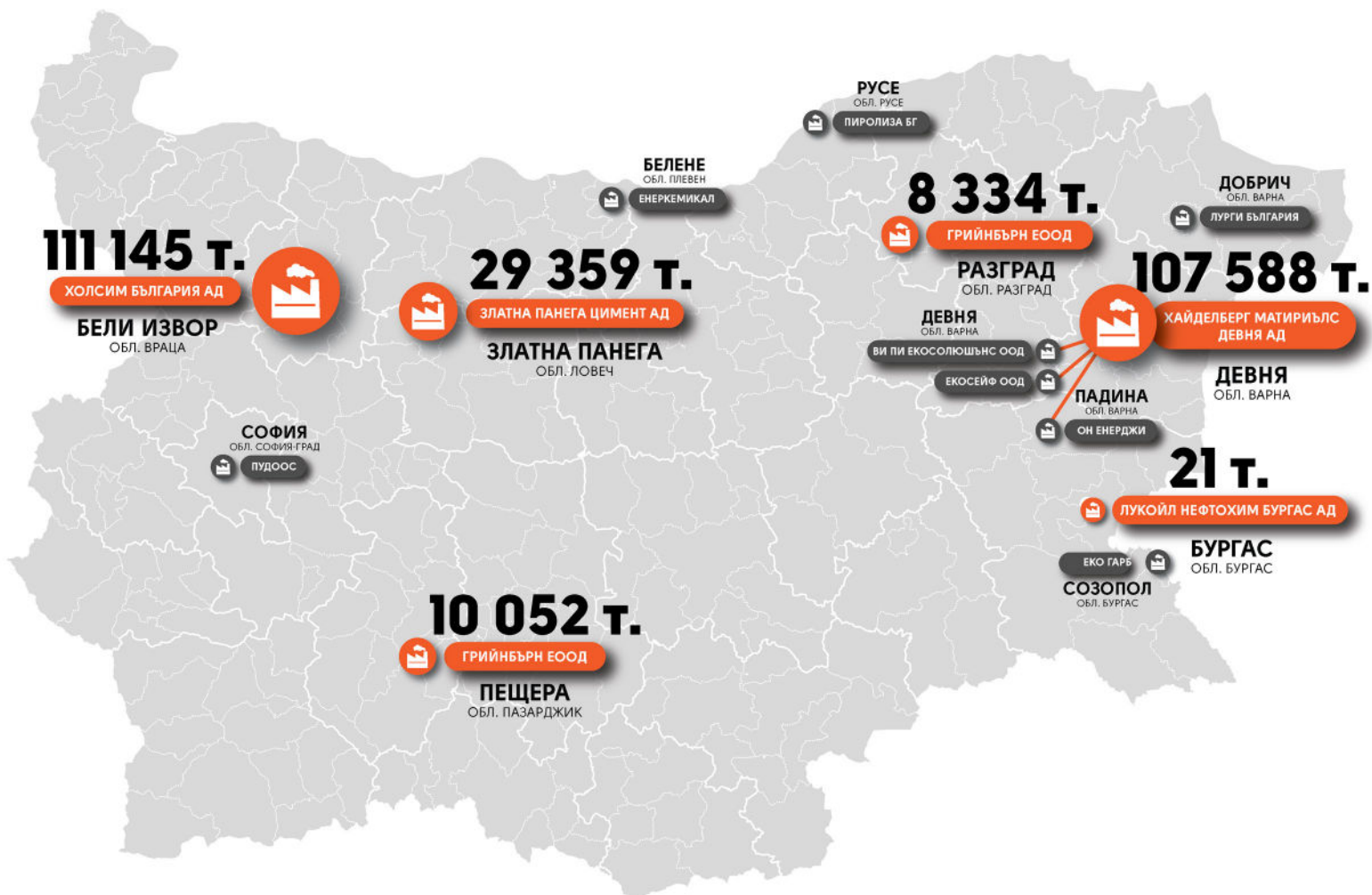
Фигура 1: Количества отпадъци, изгорени през 2022 г. по вид (в тонове)

239 123 т.	RDF
1 329 т.	ТЕКСТИЛ
7 346 т.	ГУМИ
17 105 т.	ПЛАСТМАСА
1 608 т.	ДРУГИ

266 512 т.

Схема 1: Количества отпадъци, изгорени през 2022 г. (в тонове)

266 498 т.

ГОЛЕМИ
ИНСТАЛАЦИИ

+

14 т.

МАЛКИ
ИНСТАЛАЦИИ

=

266 512 т.

ОБЩИ КОЛИЧЕСТВА
ИЗГОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

Схема 2: Количества отпадъци, разрешени за изгаряне (тон/година), и изгорени през 2022 г.

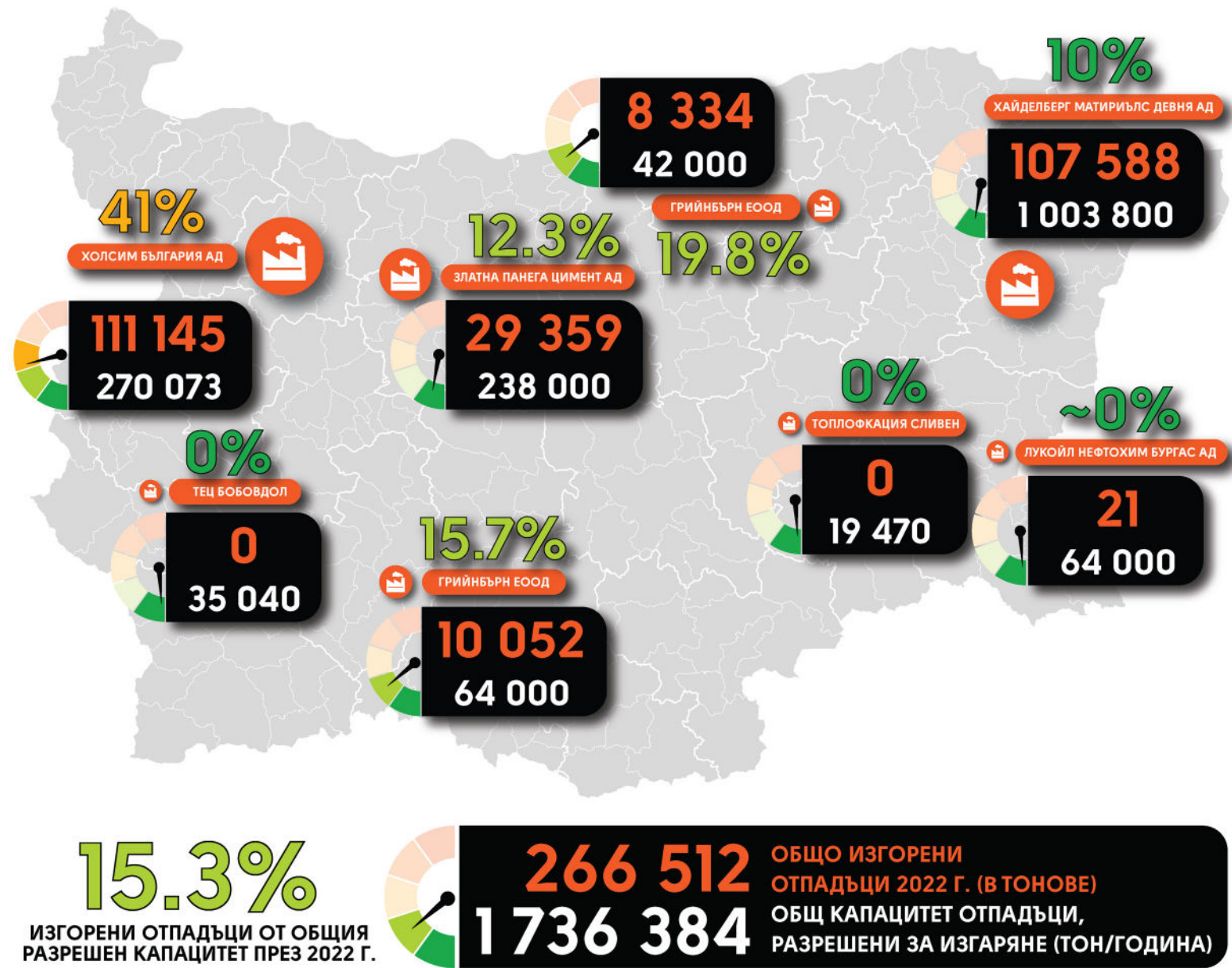
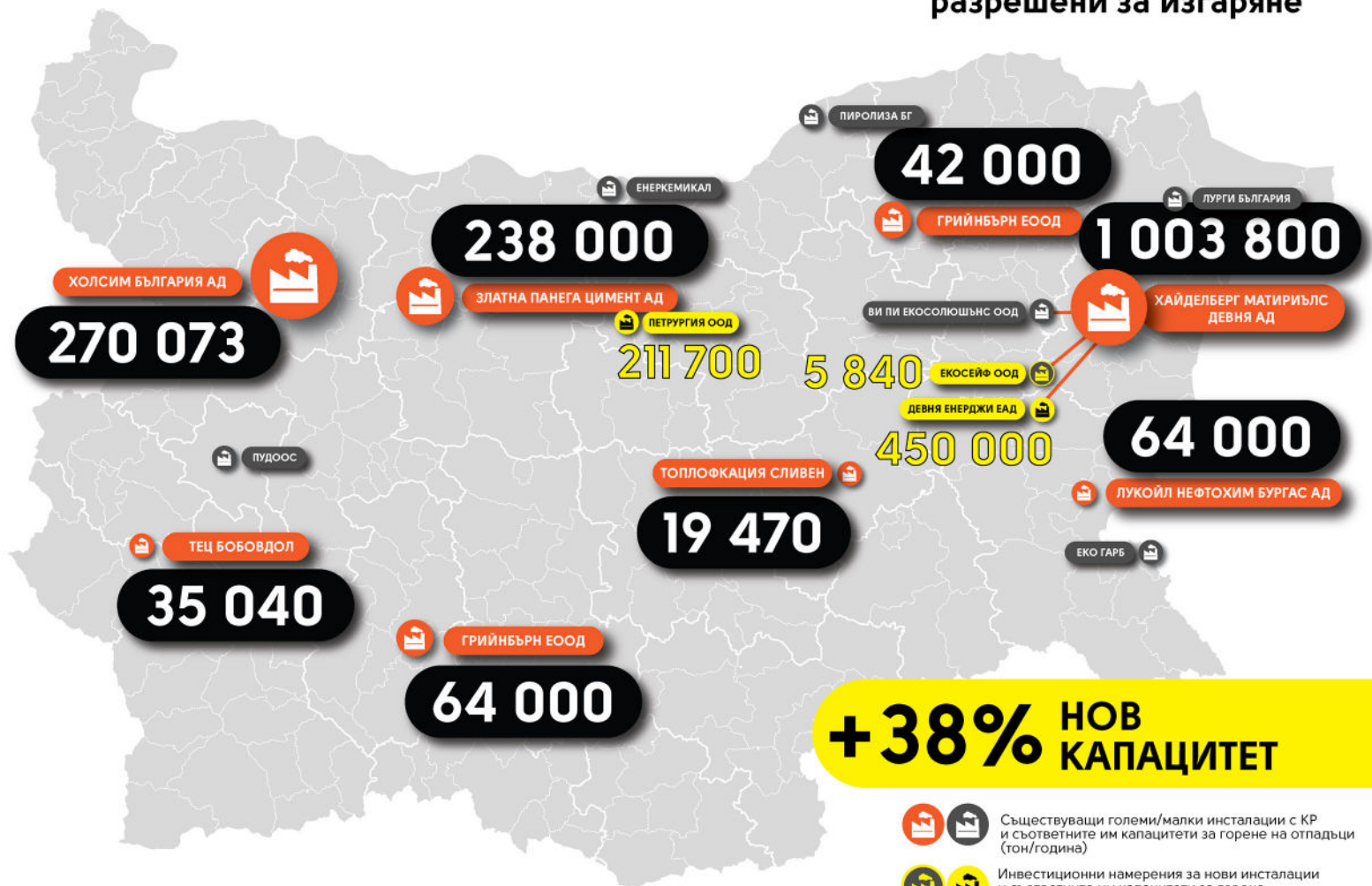

Схема 3: Количества отпадъци, разрешени за изгаряне (тон/година) и нови инвестиционни предложения за допълнителни капацитети за периода 2021 - 2023

+667 540
ТОНА НА ГОДИНА,
разрешени за изгаряне

+38% **НОВ**
КАПАЦИТЕТ

-   Съществуващи големи/малки инсталации с КР и съответните им капацитети за горене на отпадъци (тон/година)
-   Инвестиционни намерения за нови инсталации и съответните им капацитети за горене на отпадъци (тон/година)

През 2022 г. са изгорени общо 266 511 тона отпадъци, което отговаря на приблизително 15% от общия разрешен капацитет.

Като член на Европейския съюз, България е задължена да постигне определени цели във връзка с управлението на битови отпадъци, като до 2030 г. страната ни трябва да постигне 60% рециклиране, 10% максимално депониране, а до 2035 г. целите за рециклиране достигат 65%. Това означава, че ако България се стреми да постигне 10% депониране до 2030 г. количеството отпадъци, което би могло да се изгаря е 30%, а при 0% депониране - това ще е максимално 40%.

Според данни от Националния статистически институт и Евростат за 2021 г., България постига 28.2% рециклиране. Разглеждайки консервативно данните от комплексните разрешителни на големите оператори, които изгарят отпадъци, можем да твърдим, че **битовите отпадъци (RDF и остатъците от сортиране), представляват близо 58% от позволения капацитет на инсталациите за изгаряне. При 3 058 хил. тона генерирани битови отпадъци за 2021 г., 32.85% от тях биха могли да се изгорят, според издадените комплексните разрешителни.** В тези изчисления не са включени разрешените количества за изгаряне на други видове отпадъци като пластмаса и текстил, по-

ради липсата на разграничение между битови и производствени отпадъци в КС. Тези изчисления, също така, изключват разрешените количества за изгаряне на по-малките инсталации, както и на бъдещите инвестиционни предложения. С това, можем да направим извода, че инсталациите за изгаряне на отпадъци подкопават прехода към кръговата икономика и постигането на целите за управление на отпадъци на Европейския съюз.

Инсталации за изгаряне на отпадъци в България - примери

Интересен е случаят на „ТЕЦ Бобов дол“ АД, чието ръководство декларира, че считано от 2020 г. в инсталациите на теца не се изгарят отпадъци. Това решение бе взето в резултат на силния натиск от местната общност и опасенията за вреди върху общественото здраве и допълнително замърсяване в район, в който е налице значително замърсяване². Операторът, обаче, не се отказа от разрешението да гори отпадъци³. Подобен случаят с „Топлофикация Сливен“ ЕАД. През май и юни 2024 г. „ТЕЦ Бобов дол“

2 През 2023 г. разрешителното на „ТЕЦ Бобов“ АД бе актуализирано поради значително замърсяване в района, което се изразява в концентрации на замърсители във въздуха и подземните води над нормите. Решение 45-Н4-ИО-А1/06.06.2023 г. на изпълнителния директор на ИАОС.

3 Ръководството на теца [публично заяви](#), че няма да се изгарят отпадъци в инсталацията на теца. С решение от 11203/06.12.2022 г. по адм. дело 246/2021 г. ВАС потвърди разрешителното на ТЕЦ да гори отпадъци. Близко 100 местни жители се включиха в съдебната битка.

АД и „Топлофикация Сливен“ ЕАД подадоха заявления за закупуване на RDF с код 19 12 10 от завода за механично и биологично третиране на отпадъци на Столична община⁴.

В инсталацията за изгаряне на отпадъци, която беше предвидена за София с капацитет от 180 000 т./год., щеше да се изгаря RDF гориво от смесените битови отпадъци на София, което крие потенциален риск за изгаряне и на опасни отпадъци от домакинствата. Столична община многократно отказа да даде проби от състава на RDF. За всичките години на делото са представени само 3 протокола за вземане на проби от 2020 г. **След деветгодишна съдебна битка, ВАС потвърди, че решението на РИОСВ – София, което одобри инвестиционното намерение на „Топлофикация – София“ да изгради инсинератор за отпадъци на територията на Столична община, е издигнато в нарушение на закона⁵.**

4 Електронни обществени поръчки, [Регистър на обществените поръчки \(eop.bg\)](#)

5 Решение №5416/02.05.2024 г по адм. дело № 12035/2023 г. на ВАС.

Според съдебното решение липсва задължителният минимум информация за третиране на опасните отпадъци – технология на транспорта, маршрут на извозване, рискове от аварии, вкл. разпиляване на опасния отпадък и въздействие върху здравето на хората в близост. В оценката за въздействие не се вземат предвид рисковете за здравето на живеещите в квартала, в който ще бъде инсинератора, като там дори се намират и здравни заведения — а те подлежат на специална защита според законодателството.

Не можем да не споменем, че през 2019 г. МОСВ. под ръководството на тогавашния министър Нено Димов, разреши на „ТЕЦ Бобов дол“ и „ТЕЦ Брикел“ да изгорят по 500 000 тона RDF за период от шест месеца. Тези „разрешения“ бяха впоследствие отменени от съда⁶.

Към 31 май 2024 г. е в ход процедурата по издаване на екологични разрешенie за **три инвестиционни предложения за изгаряне на отпадъци в общо количество от 667 540 тона отпадъци на година, RDF и някои от кодовете отпадъци по Приложение 1. Предложението на „Петрургия“ ООД е за изгаряне на 580 тона на ден RDF с код 19 12 10, което възлиза на 211 700 тона за 365 дни. Това предложение**

ние е за с. Върбовка, община Павликени, област Велико Търново. В решение от края на април 2023 г. РИОСВ – Велико Търново не одобри инвестиционното предложение⁷. През юли 2023 г., административният съд на София област отмени решението на РИОСВ – Велико Търново поради процедурни нарушения⁸. В момента спорът е пред Върховния административен съд (ВАС), тъй като активната местна общност оспори решението на съда на София област. Ако ВАС потвърди решението на първоинстанционния съд, производството по оценка на въздействието ще бъде продължено пред РИОСВ – Велико Търново, като административният орган ще трябва да спази указанията на съда. Ако ВАС отмени решението на първоинстанционния съд, инвестиционното предложение ще бъде отхвърлено окончателно.

В ход е процедурата по оценка на въздействието на околната среда (ОВОС) на искането на „Екосейф“ ЕООД, Девня, да се увеличи количеството отпадъци, разрешени за изгаряне, от 2 920 тона на 8 760 тона на година. Отново в Девня, се планира инсталациите на „Девня Енерджи“ ЕАД“ да сменят източника си на гориво с RDF и други видове отпадъци в общо количество от 450 000 тона на година.

⁶ Решение № 7681/17.12.2021 г. по адм. дело № 934/2021 г. Административен съд София град и Решение по адм. дело № 444/2022 г. на Административен съд - Стара Загора.

⁷ Решение по оценка на въздействието върху околната среда № ВТ-1-2/2023 г., издадено от директора на РИОСВ – Велико Търново.

⁸ Решение № 932/12.07.2023 г. по адм.г. дело № 634/2023 на Административен съд – София област.

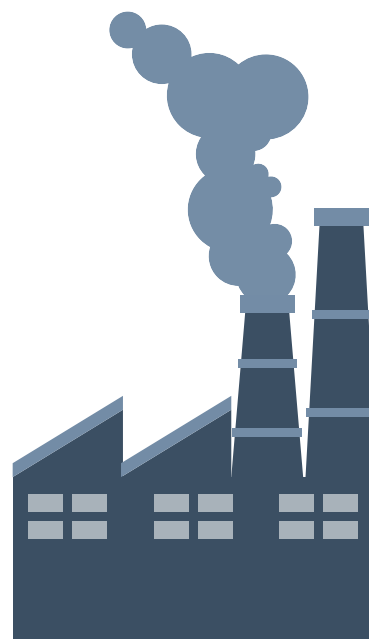
От гледна точка опазване на човешкото здраве и околната среда интерес представляват инвестиционните намерения **за операции с отпадъци, за които се твърди, че не представляват изгаряне на отпадъци**. Тъй като Законът за опазване на околната среда изисква процедура по ОВОС да се извършва за инсталации за изгаряне на отпадъци, тези предложения са предмет на значително по-леката процедура за преценка на необходимостта от ОВОС⁹.

Наред с това **инсталации за газификация или пиролиза, при които газовете, получени в резултат на тази термична обработка на отпадъци, „са очистени до такава степен, че преди изгарянето вече не представляват отпадъци и не могат да предизвикат емисии, по-големи от емисиите, получени от горене на природен газ“ не подлежат на нормативните изисквания за инсталации за изгаряне на отпадъци**¹⁰. Такъв е случаят с искането на „Он Енерджи“ ООД в с. Пагина, община Девня, да се изгради „Инсталация за газификация на отпадъци с когенерация на енергия“, в която да се извършва газификация на 154 тона RDF на 24 часа. Възложителят твърди, че предложената инсталация попада в цитираното изключе-

ние и не е инсталация за изгаряне на отпадъци. Преценката дали това е така ще се извърши от РИОСВ-Варна и по правило се основава на декларациите на възложителя и представената от него документация.

⁹ Приложение № 1 към чл. 92, т. 1, т. 10.1 от Закон за опазване на околната среда.

¹⁰ Чл. 2, ал. 2, т. 3 от Наредба № 4 от 05.04.2013 г. за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци.

Трудности при набавянето на информация

Информацията за количествата и вида изгорени отпадъци на оператори, които имат комплексни разрешителни, е публична. Не е достъпна, обаче, тази информация за инсталации за изгаряне на отпадъци с капацитет по-малък от 3 тона за час за неопасни отпадъци или с капацитет под 10 тона за денонощие за опасни отпадъци (т. 5.2 от Приложение VI към ЗООС).

За да получим тази информация, подадохме заявление за достъп до информация. ИАОС отказа да предостави информация за количествата изгорени отпадъци по кодове за всяка инсталация под предлог, че тази информация е конфиденциална. Бе представена агрегирана информация за количеството изгорени отпадъци по кодове за всички инсталации, които нямат комплексно разрешително.

Считаме, че няма основание тази информация да се отказва, след като се публикува по силата на закона за инсталации с по-голям капацитет. Нещо повече, тази информация трябва да се публикува активно от органите по начина, по който се прави за инсталации, които имат комплексни разрешителни.

На следващо място, не са публично достъпни разрешителните за изгаряне на отпадъци на инсталации за изгаряне на отпадъци с капацитет по-малък от 3 тона за час за неопасни отпадъци или с капацитет под 10 тона за денонощие за опасни отпадъци. Информация за лицата, които притежават такива разрешителни и за вида дейност с отпадъци и отпадъци по кодове е достъпна в НИСО. Не е достъпна, обаче, информация за разрешения капацитет за изгаряне. Считаме, че тази информация трябва да се публикува активно от органите по начина, по който се прави за инсталации, които имат комплексни разрешителни.

Генерирани Вредности и специфики при изгаряне на RDF

Изгарянето на битови отпадъци и гориво, получено от отпадъци (RDF), генерира различни видове замърсители. В допълнение на „обичайните“ замърсители в процесите на горене като серни и азотни оксиди, амоняк, флуоро и хлороводород при изгарянето на твърди отпадъци се отделят още тежки

метали (хром, олово, живак и др. под формата на оксиди или органични съединения в праха или под формата на фини прахови частици във въздуха) както и органични замърсители - микромластмаси, диоксини (полихлорирани дибензодиоксини - PCDD) и флурани (дибензофурани) и др.

Основни замърсители

Газови емисии

- **Въглероден диоксид (CO₂):** Основен парников газ, допринасящ за глобалното затопляне.
- **Въглероден окис (CO):** Токсичен газ, който може да бъде вреден при високи концентрации.
- **Азотни оксиди (NO_x):** допринасят за образуването на смог и киселинни дъждове и могат да причинят респираторни проблеми.
- **Серен диоксид (SO₂):** Може да доведе до киселинен дъжд и респираторни проблеми.
- **Летливи органични съединения (ЛОС):** Включват набор от вредни вещества, които могат да допринесат за образуването на приземен озон и смог.
- **Диоксини и фурани:** Силно токсични съединения, които могат да причинят сериозни последици за здравето, включително рак.
- **Хлороводород (HCl):** Може да доведе до образуването на киселинен дъжд и респираторни проблеми.
- **Живак (Hg):** Токсичен тежък метал, който може да причини неврологично увреждане и увреждане на развитието.
- **Други тежки метали:** Включително кадмий, олово и арсен, които са токсични и могат да се натрупват в околната среда и биологичните системи.

Прахови частици

Летлива пепел: Съдържа фини частици, които могат да бъдат вдихани, което води до респираторни проблеми. Често съдържа токсични метали и други опасни вещества.

Дънна пепел: По-големи частици, които се утаяват на дъното на горивната камера, съдържащи различни метали и други замърсители.

Други замърсители

Полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ): група органични съединения, които могат да бъдат канцерогенни.

Киселинни газове: като HF (флуороводород), който може да допринесе за киселинен дъжд и респираторни проблеми.

Полихлорирани бифенили (PCBs): Въпреки че не винаги присъстват, те могат да бъдат силно токсични и устойчиви в околната среда.

Остатъчна пепел

Дънна пепел и шлак: Съдържа смес от негорими материали, метали и други остатъци.

Остатъци в следствие на контрола на замърсяването на въздуха: Включва летлива пепел и остатъци от системи за пречистване на димни газове, често съдържащи високи нива на токсични вещества.

Съществуват различни методи за изгаряне на RDF, които ще са предмет на подробно разглеждане в пълния доклад - изгаряне в скарна пещ, изгаряне в купящ слой, изгаряне в ротационна пещ (RDF се изгаря в цилиндрична въртяща се пещ), газификация (термолиза), пиролиза, газификация с плазмена дъга.

Изискванията за система за изгаряне на RDF включват подготовка на гориво, технология за изгаряне, контрол на емисиите, възстановяване на енергията, обработка на пепелта, мониторинг, съответствие с нормативните изисквания и безопасност. Добре проектираната система гарантира ефективно възстановяване на енергията, като същевременно минимизира въздействието върху околната среда и отговаря на строгите регулаторни стандарти. В контраст с това са фактите в новите инвестиционни предложения, както и промените в комплексните разрешителни на вече съществуващи горивни инсталации. Там изгарянето на отпадъци и RDF се negliжира и се представя като елементарен процес, при който не се изискват допълнителни или специални системи за пречистване на отпадните газове, както и не се изисква контрол и управление на ново генерирани отпадъци.

Здравни ефекти

Изгарянето превръща отпадъците в токсична пепел и атмосферни емисии в коктейл от вредни вещества: не само фини прахови частици, но също и нано частици (пог 1 микрон), живак, ракообразуващите диоксини и фурани, които са сред най-токсичните известни вещества. Тези емисии изискват сериозен контрол на замърсяването, тъй като вредните им въздействия върху човешкото здраве са ясно установени.

Определянето на здравните ефекти, свързани с технологичните методи за изгаряне на отпадъци, е от съществено значение за общественото здраве, особено за групите от население живеещи в непосредствена близост до такива площадки¹¹.

Следва да се подчертае, че съществуват две основни методики за оценка на тези ефекти. На първо място това е **анализът на „допълнителния здравен риск“**. Този метод е използван широко в оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС) като превантивен инструмент за идентифициране на евентуалните въздействи-

вия върху околната среда и човешкото здраве. Вторият метод за определяне на здравните ефекти свързани с технологията на изгаряне на отпадъците е **„оценката на жизнения цикъл (LCA)“**. Тази методика е по-широко приложима и стандартизирана в международните стандарти по ISO 14040 до 14043. Приложението на анализа в оценката на здравните ефекти не се ограничава единствено до процесите на изгаряне на твърдия отпадък, но се прилага за всеки от етапите на събиране, извозване и отработване в производствения процес, **като позволява сравнението на различни методи за третиране на твърдия отпадък (депонирание, инсинерация и т.н) и различни технологии**¹².

11 Mattiello A, Chiodini P, Bianco E, Forgiione N, Flammia I, Gallo C, et al. Health effects associated with the disposal of solid waste in landfills and incinerators in populations living in surrounding areas: A systematic review. *International Journal of Public Health* [Internet]. 2013 Jul;58(5):725-35. Available from: <http://dx.doi.org/10.1007/s00038-013-0496-8>

12 Friege H, Fendel A. Competition of different methods for recovering energy from waste. *Waste Management & Research: The Journal for a Sustainable Circular Economy* [Internet]. 2011 Aug;29(10_suppl):S30-8. Available from: <http://dx.doi.org/10.1177/0734242X11413955>
Traven L. Busting the myth: Waste-to-energy plants and public health. *Archives of Industrial Hygiene and Toxicology* [Internet]. 2023 Jun;74(2):142-3. Available from: <http://dx.doi.org/10.2478/aiht-2023-74-3733>
Kornilova NV, Trubaev PA. Evaluation of the hazardous emissions from different types of RDF combustion in low power boilers. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* [Internet]. 2020 Mar;791(1):012055. Available from: <http://dx.doi.org/10.1088/1757-899X/791/1/012055>

Направен е обзор на здравни ефекти по оценки на литературни данни, който ще бъде представен в пълния доклад. Обзорът включва клетъчни и молекулярни ефекти, злокачествени новообразувания, майчино и детско здраве, сърдечно-съдови заболявания, респираторни заболявания, метаболитни и ендокринни заболявания, неврологични заболявания. За пример, няколко проучвания установяват асоциация между клетъчни и ДНК увреди при лица, експонирани на въздействието на тежки метали, в хода на технологии свързани с изгаряне на твърди битови отпадъци. В научната литература, връзката между развитието на онкологични заболявания и замърсители като диоксидите, флураните и други летливи органични вещества отделяни при горенето на RDF е обширно изследвана. Данни за връзка между развитието на сарком при лица живеещи в близост до технологични площадки за изгаряне на отпадъци са установено от Zambon et al.¹³ и Comba et al.¹⁴ като основен рисков фактор се посочва експозиция към диоксини над 6 fg/m^3 ¹⁵.

13 Zambon P, Ricci P, Bovo E, Casula A, Gattolin M, Fiore AR, et al. Sarcoma risk and dioxin emissions from incinerators and industrial plants: A population-based case-control study (italy). Environmental Health [Internet]. 2007 Jul;6(1). Available from: <http://dx.doi.org/10.1186/1476-069X-6-19>

14 Comba P, Ascoli V, Belli S, Benedetti M, Gatti L, Ricci P, et al. Risk of soft tissue sarcomas and residence in the neighbourhood of an incinerator of industrial wastes. Occupational and Environmental Medicine [Internet]. 2003 Aug;60(9):680-3. Available from: <http://dx.doi.org/10.1136/oem.60.9.680>

15 1 femtogram (fg) = 0.00000000000001 (or 10⁻¹⁵)

Заключения

Този първоначален доклад показва няколко основни проблема, свързани с изгарянето на отпадъци. От една страна, това е липсата на **единна, сравнима и разбираема информация относно количествата изгорени отпадъци на територията на Р България, както и анализ на това как изгарянето на отпадъци и разрешените количества отговарят на устойчивото управление на отпадъците.**

Опитът показва, че много често съоръженията за изгаряне се планират с твърде голям капацитет. От една страна, това води до внос на отпадъци от други региони, страни и сектори (например утайки от пречистване на отпадъчни води). От друга страна, наличието на съоръжения за изгаряне на отпадъци ограничава развитието на мерки за предотвратяване на отпадъците и системите за разделно събиране и рециклиране като изземва рециклируемите материали, много от които имат висока калорична стойност, подходяща за горене – пластмаса, хартия, текстил и др. **Така например, при 3,058 хил. тона генерирани битови отпадъци за 2021 г., 32.85% от тях биха могли да се изгорят,** според издадените комплексните разрешителни при цели от 60% за рециклиране на отпадъци и до 10% депониране до 2030 г.

Гражданите, също така, не са наясно със здравните ефекти и рискове за околната среда от използването на различни технологии за изгаряне, като подробен доклад, разглеждащ тези теми, ще бъде публикуван през есента на 2024г.

Приложение 1

Кодове отпадъци, предмет на проучването

Код	Отпадък
020104	пластмасови отпадъци (с изключение на опаковки)
040209	отпадъци от смесени материали (импрегниран текстил, еластомер, пластомер)
040221	отпадъци от необработени текстилни влакна
040222	отпадъци от обработени текстилни влакна
070213	отпадъци от пластмаси
120105	стърготини, стружки и изрезки от пластмаси
150102	пластмасови опаковки
150105	композитни/многослойни опаковки
150106	смесени опаковки
150109	текстилни опаковки
150110*	опаковки, съдържащи остатъци от опасни вещества или замърсени с опасни вещества
150202*	абсорбенти, филтърни материали
150203	абсорбенти, филтърни материали, кърпи за изтриване и предпазни облекла, различни от упоменатите в 150202

Код	Отпадък
160103	излезли от употреба гуми
160119	пластмаси
170203	пластмаса
191204	пластмаса и каучук
191208	текстилни материали
191210	запалими отпадъци (RDF - модифицирани горива, получени от отпадъци)
191211*	други отпадъци (включително смеси от материали) от механично третиране на отпадъци, съдържащи опасни вещества
191212	други отпадъци (включително смеси от материали) от механично третиране на отпадъци, различни от упоменатите в 191211
200110	облекла
200111	текстилни материали
200139	пластмаси

Приложение 2А

Оператори, които имат комплексно разрешително

ОРГАНИЗАЦИЯ	ЕИК/ЕГН
R1	
ТЕЦ - БОБОВ ДОЛ	109513731
"ХАЙДЕЛБЕРГ МАТИРИЪЛС ДЕВНЯ" АД	813109833
ХОЛСИМ БЪЛГАРИЯ	816089656
ЗЛАТНА ПАНЕГА ЦИМЕНТ	820162213
ГРИЙНБЪРН ЕООД	203361709
ГРИЙНБЪРН ЕООД	203361709
СЪРПРАЙЗ	106025381
ВИНЕРБЕРГЕР	131343496
ТОПЛОФИКАЦИЯ-СЛИВЕН-ИНЖ. АНГЕЛ АНГЕЛОВ	119004654

ОРГАНИЗАЦИЯ	ЕИК/ЕГН
D10	
Лукойл Нефтохим Бургас	812114069

Бележки:

„Грийнбърн“ ЕООД - площадка Разград има разрешение да изгаря отпадъци с кодове 40209, 40221, 40222, 150110*, 150202*, 150203, 19120, 191208 и 191210 заедно с други отпадъци в общо количество от 42 000 тона (Условие 11.5 от КР), както и разрешение да изгаря отпадъци с код 15 02 02*, заедно с три други кода опасни отпадъци, образувани при експлоатация на Инсталация за производство на фармацевтични продукти на „Биовет“ АД, площадка гр. Разград, в общо количество до 22 002 т. За целите на проучването е взето предвид само количеството от 42 000 т.

„Грийнбърн“ ЕООД, площадка Пещера, има разрешение да изгаря всички отпадъци, предмет на настоящото проучване заедно с редица други отпадъци в общ капацитет от 64 000 тона на година. По подобен начин, „ТЕЦ Бобов дол“ АД има разрешение да изгаря някои от отпадъците, предмет на проучването, включително ТБО. Разрешено е общо годишно количество отпадъци за оползотворяване на посочените отпадъци, заедно с други такива, които не са предмет на проучването.

„Лукойл Нефтохим Бургас“ АД има разрешение да обезврежда чрез наземно изгаряне (D10) някои от отпадъците, предмет на проучването, заедно с редица други отпадъци. Определено е общо разрешено количество отпадъци за обезвреждане, което включва както отпадъци, предмет на проучването, така и отпадъци, които не са предмет на проучването. Доколкото в общо определения капацитет всяка една от трите инсталации би могла да гори само отпадъци, предмет на проучването, целият капацитет е взет предвид.

Приложение 2Б

Оператори, които нямат комплексно разрешително

ОРГАНИЗАЦИЯ	ЕИК/ЕГН
R1	
ЛУРГИ БЪЛГАРИЯ	202411593
ОН ЕНЕРДЖИ	205485374
Еко сейф ООД	204712082
ПИРОЛИЗА БГ	201762728
ЕКО ГАРБ	203761703
ЕНЕРКЕМИКАЛ	114608298

ОРГАНИЗАЦИЯ	ЕИК/ЕГН
D10	
Еко сейф ООД	204712082
ПРЕДПРИЯТИЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (ПУДООС)	131045382
ВИ ПИ ЕКОСОЛЮШЪНС ООД	202810407

Приложение 3

Методика и източници

Проучването се базира на публичната информация в [Националната информационна система за отпадъци](#) относно операторите, които имат разрешение да извършват дейност по оползотворяване на отпадъци R1 (Използване на отпадъците предимно като гориво или друг начин за получаване на енергия) и дейност по обезвреждане на отпадъци D10 (Наземно изгаряне). Информацията относно количествата отпадъци, изгорени от оператори, на които е издадено комплексно разрешително, е получена чрез публично достъпните [годишни доклади по околна среда](#). Такова разрешително трябва да притежават инсталации за изгаряне на отпадъци с капацитет над 3 тона за час за неопасни отпадъци или с капацитет над 10 тона за денонощие за опасни отпадъци (т. 5.2 от Приложение VI към ЗООС). Информацията относно количествата отпадъци, изгорени от оператори, които нямат комплексно разрешително, е получена чрез запитване от Изпълнителна агенция по околна среда.

Данните за разрешените количества отпадъци за изгаряне са получени от комплексните разрешителни на операторите, които са публично достъпни

в [Регистъра за комплексните разрешителни](#). Взети са предвид количества отпадъци, разрешени за изгаряне по посочените в Приложение 1 кодове. Представен е разрешеният капацитет само на оператори, които имат комплексни разрешителни. Причината за това е, че някои от операторите без комплексно разрешително имат разрешение да изгарят широка гама от опасни и неопасни отпадъци, като за всички видове отпадъци е определен общ капацитет. Голяма част от отпадъците, включени в общия разрешен капацитет, не са предмет на настоящото проучване. Поради тази причина, както и поради по-малкото количество отпадъци, които тези инсталации изгарят, количествата на оператори без комплексни разрешителни не са взети предвид.

Проучването също използва данни от Националния статистически институт за количеството на образуваните битови отпадъци, което включва директно депонираните битови отпадъци, предадените за предварително третиране и предадените за рециклиране битови отпадъци за 2022 г.

Източници

Схема 1. Количества отпагъци, изгорени през 2022 г.

1. Годишна декларация по околна среда („ГДОС“) на „Винербергер“ ЕООД, КР № 83-Н1/2008, актуализирано с Решение № 83/Н10-ИО-А3/2022, 2022 г., с. 33
2. ГДОС „Девня цимент“ АД, 2022 г., с. 27
3. ГДОС „Холсим“ АД, с. 13 и 31-32
4. ГДОС „Златна Панега Цимент“ АД, с. 20-21
5. ГДОС „Грийнбърн“ ЕООД – площадка Разград, с. 19-21
6. ГДОС „Грийнбърн“ ЕООД – площадка Пещера, 2022 г. с. 16-17
7. ГДОС „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД
8. ГДОС „ТОПЛОФИКАЦИЯ – СЛИВЕН – ИНЖ. АНГЕЛ АНГЕЛОВ“ ЕАД, КР № 510-Н1/2018, с. 30
9. ГДОС ТЕЦ „Бобов дол“ АД, КР 45-Н4/2019 г., с. 28-33
10. Решение за предоставяне на достъп до налична обществена информация № 37/11.04.2024 г. на Изпълнителна агенция по околна среда.

Схема 2: Количества отпагъци, разрешени за изгаряне (капацитет)

- Решение № 63-Н2-ИО-А0/19.10.2023 г. на „Хайделберг матириълс Девня“ АД, с. 37-40, 47.
- Решение № 75-Н1-ИО-А6/29.03.2023 г. на „Холсим България“ АД, с. 11-14.
- Решение № 76-Н0-ИО-А4/02.02.2023 г. на „Златна Панега Цимент“ АД, Условие 11.5.2.
- Решение № 532-Н0-ИО-А4/18.02.2021 г. на „Грийнбърн“ ЕООД – площадка Разград, с. 4-5.
- Решение № 558-Н0-ИО-А0/01.11.2017 на „Грийнбърн“ ЕООД – площадка Пещера, с. 22-27.
- Решение № 45-Н4-ИО-А0/09.04.2019 г. на ТЕЦ „Бобов дол“ ЕАД, с. 34-35.
- Решение № 510-Н1-ИО-А1/23.05.2019 г. на „Топлофикация – Сливен“ ЕАД, с. 6.
- Решение № 6-Н2-ИО-А1/20.08.2018 г., на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД с. 95-96.

Схема 3: Инвестиционни предложения за изгаряне на отпагъци 2021-2023 г.

- Уведомление на „Екосейф“ Вх. № ОА-8405/26.07.2023 г. по описа на РИОСВ - Варна;
- Решение № ВТ-1-2-ОВОС/28.04.2023 г. на РИОСВ - Велико Търново;
- Уведомление Вх. № 26-00-8134/А1/05.10.2022 г. по описа на РИОСВ - Варна.

